

WATER

Onderzoek 4 Water en landschap

Een educatief programma ontwikkeld door:
Zuiderzeemuseum, Enkhuizen
Jan van Egmond College, Purmerend

In opdracht van:
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

WATER

Inhoud

1. Opdrachten in het Zuiderzeemuseum	3
2. Opdrachten op school en in de directe omgeving	13
2.1 Onderzoeksvragen	13
2.2 handige internetsites voor je onderzoek.....	23
Bijlage: plattegrond Zuiderzeemuseum	

1. Opdrachten in het Zuiderzeemuseum

Deelthema 4: water en landschap

Welkom in het Zuiderzeemuseum. Je gaat hier een aantal opdrachten maken over het thema landschap en water. Op de plattegrond kun je vinden waar je in het museum moet zijn voor het maken van de opdrachten. De locaties kun je verder herkennen aan de foto's in deze tocht en de codes die op de panden staan (zie informatiebordjes). Veel succes en veel plezier.

Loop naar nr. 1 op de plattegrond. Hier zie je een grote houten schuur (code: WR3). In deze schuur lag vroeger wier opgeslagen. Lees het informatiebordje naast de ingang.

Vraag 1: hoe werd wier gebruikt in de strijd tegen het water?

.....

.....

Vraag 2: waar werd wier nog meer voor gebruikt?

.....

.....

Vraag 3: waar kwam het wier vandaan en hoe werd het verzameld?

.....

.....

.....

Vraag 4: op het informatiebordje op de wierschuur kun je een landkaartje zien. Hierop is Wieringen een eiland. Is dat nu nog steeds zo? Wat hebben ze met Wieringen gedaan?

.....

.....

Loop nu naar nr. 2 op de plattegrond. Je hebt eerder al gezien dat vroeger wier werd gebruikt om dijken te bouwen. Wier was erg sterk maar kon toch niet tegen kruierend ijs. Om het wier te beschermen werden er houten palen voorgezet. Deze palen werden echter weer helemaal weggevreten door de paalworm. Uiteindelijk moest men iets anders bedenken om de dijken stevig genoeg te maken.

Vraag 5: bekijk de dijkhelling aan de waterkant. Met welke materialen is de dijkhelling aan de waterkant bekleed?

.....

.....

Vraag 6: wat is men dus gaan gebruiken om de dijken voorgoed stevig genoeg te maken?

.....

 Maak een foto van de waterkant van de dijk.

Wist je dat men lange tijd geen keien wilde gebruiken voor de dijkbekleding omdat dit te duur was? Keien moesten namelijk helemaal uit het buitenland geïmporteerd worden. Om de kosten te drukken bedacht men in de 18e eeuw hiervoor een alternatief: men besloot de hunebedden in Drenthe dan maar af te breken! Gelukkig kwam er enkele jaren later al weer een wet die de hunebedden beschermde. Toen is men toch maar keien gaan importeren. Ook zijn er op sommige plekken oude grafstenen gebruikt om de kosten te drukken. De dijk hier in het buitenmuseum is o.a. bekleed met stenen uit Noorwegen en België

Vraag 7: bekijk nu de dijkhelling aan de landkant. Met welke materialen is de dijkhelling aan de landkant bekleed?

.....

.....

Vraag 8: waarom denk je dat de materialen verschillen van de materialen aan de waterkant van de dijk?

.....

.....

Vraag 9: waarom heeft men de dijk gemaakt?

.....

.....

Kijk langs de dijk, langs de hellingen en bovenkant.

Vraag 10: waarvoor wordt de dijk nog meer gebruikt?

.....

Wist je dat vissers vroeger wat extra geld verdienden door hun geiten en schapen op de dijk te laten grazen? Hiervoor kregen ze vaak een vergoeding van het waterschap (organisatie verantwoordelijk voor het onderhoud van dijken). Doordat de dieren op de dijk liepen werd de grond aangetrapt wat de stevigheid van de dijk ten goede kwam.

Op de plaats waar je nu staat was vroeger geen land maar water. Vanaf hier kwamen vissers die op de Zuiderzee hadden gevist aanvaren. In de 17de eeuw kwamen hier schepen van de Verenigde Oostindische Compagnie terug van hun reizen naar Azië.

Ga eens op een bankje op de dijk zitten en maak een sfeertekening van het uitzicht dat je hier hebt op Enkhuizen.

Tekenruimte

Vraag 11: je hebt nu een tekening gemaakt van het uitzicht op Enkhuizen. Wat beschermt Enkhuizen tegen het water?

.....

Vraag 12: als je hier over het water uitkijkt zie je in de verte nog een dijk liggen. Waar gaat deze dijk naar toe?

.....

Vraag 13: wat denk je, zagen de vissers en schippers die over de Zuiderzee voeren bij aankomst in Enkhuizen deze dijk ook liggen? Hoe weet je dat?

.....

.....

Loop nu naar nr. 3 op de plattegrond.

Hier zie je een kopie van een groot huis dat nu nog steeds op Marken staat (code: MK 2). In het water (aan de kant van de dijk) ligt een klein bootje, een hooivlet. Lees het bordje bij de boot.

Vraag 14: in het landschap van Marken stonden slechts een paar boerderijen en er was maar weinig vee te zien. Wat was hier de oorzaak van denk je?

.....

.....

.....

Wist je dat de weinige schapen die het eiland rijk was tijdens een overstroming met een bootje naar de kerk werden gebracht? De kerk stond namelijk op een werf. Werven zijn kunstmatige verhogingen in het landschap. Ze worden ook wel terpen genoemd.

Vraag 15: waar was het land wel geschikt voor?

.....

Vraag 16: wat was hier de reden van?

.....

.....

Vraag 17: waar werd dit bootje voor gebruikt?

.....

.....

Maak op de volgende bladzijde een sfeertekening van dit bootje met het grote huis op de achtergrond.

Tekenruimte

Vraag 18: je hebt nu een tekening gemaakt van het huis. Dit soort huizen kwam in het landschap van Marken veel voor. Wat valt je op aan het huis als je naar de ramen kijkt op de begane grond en op de eerste verdieping?

.....

Vraag 19: waar woonden de mensen in het huis? Boven of beneden? Waarom denk je dat?

.....

Lees nu het bordje dat bij dit huis hoort. Je kunt het vinden bij het bruggetje.

Vraag 20: waarop was dit huis gebouwd?

.....

Wist je dat de bewoners van Marken ook de positieve kant van de overstromingen inzagen? De familie Visser woonde in een paalwoning. Een lid van de familie zei over de overstromingen: “..achteraf moest je het onderhuis schoonmaken van het slib. Maar de ratten waren dood en voor het gras was het goed”.

Kijk nu naar het uitzicht aan de andere kant van de dijk.

Vraag 21: hoe zou je dit landschap noemen?

.....

Vraag 22: waardoor wordt volgens jou dit landschap gekenmerkt?

.....

 Maak een foto van de haven.

Loop naar nr. 4 op de plattegrond. Hier zie je een type tuin die veel voorkwam in de Zaanstreek.

Vraag 23: sommige van de perkjes in deze tuin zijn niet aangelegd met plantjes. Met wat dan wel?

.....

Vraag 24: waarom werd dit gedaan?

.....

📷 Maak een foto van de tuin.

Loop nu naar nr. 5 op de plattegrond. Hier bevindt zich de stadsgracht. Ga eens op de stenen boogbrug staan. Vanaf hier heb je een goed uitzicht over de hele gracht. De twee kanten van de gracht zijn verschillend bebouwd. Aan één kant van de gracht zie je allemaal lage, kleine huisjes en een boerderij. Langs het water liggen tuintjes.

Vraag 25: deze tuinen werden overtuinen genoemd. Waarom denk je?

.....

.....

Vraag 26: waarvoor werden deze tuintjes gebruikt denk je?

.....

.....

De zijde van de gracht met de tuintjes is aangelegd naar voorbeeld van verschillende plaatsen in Friesland. De andere kant van de gracht is aangelegd naar voorbeeld van plaatsen in Noord-Holland.

Vraag 27: bekijk beide kanten van de gracht goed. Waarin verschilt de Noordhollandse kant van de Friese kant? Noem zoveel mogelijk dingen op. Let daarbij op de gebouwen, de bomen en de bestrating.

.....

.....

.....

Vraag 28: veel van de panden aan de Noordhollandse kant zijn van hout. Op de bodem van Noord-Holland konden namelijk geen zware, stenen gebouwen worden gebouwd. Waarom niet denk je?

.....

.....

📷 Maak een foto van de gracht.

Ga nu naar nr. 6 op de plattegrond. Deze huisjes komen uit West-Friesland,

Vraag 29: grote delen van West-Friesland waren vroeger een vaarpolder. Hoe kun je dat hier in het landschap zien? Je kunt ook aan de achterkant van de huisjes kijken.

.....

.....

.....

Vraag 30: loop naar de achterkant van het huisje uit Hoorn (nr. 6 op de plattegrond, code: HN 1). Aan de achterzijde van dit huisje is boven de sloot een overkapping tegen het huis aangebouwd. Wat werd er hier bewaard denk je?

Vraag 31: naast het huisje uit Hoorn bevindt zich een boomgaard. Wat voor soort fruitbomen stonden vroeger in een Westfriesse boomgaard? En hoe werd het fruit geplukt? Je kunt de informatie vinden op het bordje op het huis uit Hoorn.

Vraag 32: waarom is deze streek zo vruchtbaar denk je?

Wist je dat lange tijd grote delen van West-Friesland alleen per boot bereikbaar waren? Zelfs de veilinghal werd boven een waterweg gebouwd zodat schepen met hun koopwaar (tuinbouwprodukten) het gebouw konden in- en uitvaren. Pas in de jaren zeventig van de twintigste eeuw werd het gebied met rechte wegen ontsloten.

Kijk eens goed naar de witte bruggetjes in dit buurtje.

Vraag 33: soms hadden de schuiten een erg hoge lading. Hoe konden ze dan toch de bruggetjes passeren denk je? Noem twee manieren.

Maak een mooie sfeerfoto van dit buurtje uit West-Friesland. Zorg ervoor dat het typische Westfriesse landschap goed op de foto te zien is.

Ga tenslotte naar nr. 7 op je plattegrond. Het terrein dat je hier ziet is een polder. Een polder is land dat meestal door dijken is omgeven en waarbinnen de stand van het water beheerst wordt. De stand van het water kan te hoog worden door teveel regenwater en door kwelwater (water dat door de dijk sijpelt).

Vraag 34: welk gebouw zorgt er voor dat het waterpeil op dit stuk land niet te hoog wordt?

Vraag 35: wat zou er gebeuren als de stand van het water hier niet beheerst zou worden?

Vraag 36: kijk goed naar het land. Hoe wordt het teveel aan water op dit stukje land in de omringende sloot geleid denk je?

.....

Wist je dat de greppels op dit stuk land regelmatig moeten worden schoongemaakt en uitgebaggerd? Ze raken namelijk begroeid of ze worden dichtgetrapt door het vee. Als daar niets aan wordt gedaan kan het water niet meer wegstromen en zou het land onder water komen te staan.

Loop nu voorbij de molen en ga boven op de dijk staan.

Vraag 37: waarom stroomt het teveel aan water in de polder niet vanzelf weg denk je? Waarom is daar een molen voor nodig?

.....

Maak een tekening van dit polderlandschap. Geef daarbij goed de hoogteverschillen in het landschap weer.

Wist je dat windmolens in de 16de eeuw algemeen in gebruik raakten? Ze werden niet alleen gebruikt om polders te bemalen, maar ook meren droog te leggen. Van de 10.000 molens zijn er nu nog zo'n 1000 over. Die moeten regelmatig draaien anders raken ze in verval. Tegenwoordig wordt het waterpeil in polders over het algemeen niet meer door windmolens beheerst, maar door elektrische gemalen die worden bediend vanuit centrale controleposten.

Op de dijk zie je een paadje. Dit soort paadjes waren zogenaamde paardenpaadjes. Lange tijd liep het vervoer tussen de Zuiderzeeplaatsen via deze paadjes.

Vraag 38: later werden paden en wegen vaak niet meer op de dijk maar achter de dijk aangelegd. Waarom was dat denk je?

.....

.....

Misschien is de molenaar nu aanwezig. Als je nog meer wilt weten over de molen kun je bij hem terecht.

Vraag 39: je hebt nu op het museumterrein verschillende landschappen gezien. Zat er een landschap bij dat op natuurlijk wijze is ontstaan? En welk landschap vond je het mooist? Licht je antwoord toe.

.....

.....

.....

.....

Vraag 40: het buitenmuseum is eigenlijk een beetje Nederland in het klein. Grote delen van het Nederlandse landschap zijn ook niet op natuurlijk wijze ontstaan, maar aangelegd. Waarom is dat hier in Nederland nodig denk je?

.....

.....

Je bent nu klaar met het maken van de opdrachten. Als je tijd over hebt, kun je nog even verder rondkijken in het buitenmuseum. Je kunt ook het binnenmuseum bezoeken. Daar is nog veel meer te zien over de geschiedenis van de Zuiderzee.

Tot ziens in het Zuiderzeemuseum!

2. Opdrachten op school en in de directe omgeving

Deelthema 4: water en landschap

Men zegt wel eens dat God de wereld geschapen heeft, maar dat Nederland door de Nederlanders is geschapen. Het klopt dat een groot gedeelte van het Nederlandse landschap niet op natuurlijke wijze is ontstaan, maar door de mens is gemaakt en ingericht. Water heeft in de loop van de geschiedenis veel invloed gehad op het uiterlijk van het landschap in Nederland. Daar ben je al achter gekomen door het onderzoek dat je naar dit thema hebt gedaan in het Zuiderzeemuseum. Nu ga je meer uitvinden over aspecten van water en landschap in het heden. Dit doe je op school en in de directe omgeving daarvan, dus in de plaats waar je school staat.

Bronnen

Je informatie haal je uit verschillende bronnen. Bronnen zijn bijvoorbeeld boeken en artikelen uit kranten en bladen. In de bibliotheek op school of in de openbare bibliotheek kun je vast wel iets vinden dat handig is voor je onderzoek. Een interview dat je zelf afneemt is ook een bron. Net als in het Zuiderzeemuseum zul je tijdens dit onderzoek een paar keer iemand interviewen. Daarnaast kun je natuurlijk heel veel informatie vinden op internet. Achterin dit onderzoeksboek vind je een lijst van internetsites die betrekking hebben op jouw onderzoek. Neem nadat je de onderzoeksvragen hebt gelezen deze lijst gelijk even door met je groepje.

Tijdens dit onderzoek moet je, net als in het Zuiderzeemuseum, af en toe tekeningen en/of foto's maken van wat je ziet. Die kunnen later ook weer dienen als bron bij het maken van je presentatie of verslag.

2.1 Onderzoeksvragen: water en landschap

Vraag 1: een goed voorbeeld van hoe water het uiterlijk van het landschap beïnvloedt zijn polders. In Nederland zijn ongeveer 3000 polders. In het Zuiderzeemuseum ben je meer te weten gekomen over wat een polderlandschap is. Als je het niet meer zo goed weet, kijk dan nog even naar de onderzoekstocht die je in het museum hebt gemaakt. De plaats waar jouw school staat wordt vast ook omringd door dit typisch Nederlandse landschap. De polder hoeft zich trouwens niet altijd buiten de stad te bevinden. Delen van een stad of plaats kunnen ook een polder zijn. Ga op zoek naar polders in de plaats waar jouw school staat of daar vlak buiten. Schrijf de namen van deze polders op.

Naam polders

1

2

3

4

5

Vraag 2: er bestaan verschillende soorten polders. De drie belangrijkste zijn:

droogmakerij: inpoldering van open water. Hierbij wordt bijvoorbeeld een meer of een plas letterlijk drooggemaakt.

indijking: een gebied langs kust of rivier (b.v. kwelders of uiterwaarden) dat al door de getijden regelmatig tijdelijk droogviel en door indijking definitief droog blijft.

ontginning: in cultuur gebrachte woeste grond (moeras, heide, duin- of veengebied) dat permanent bemalen moet worden.

Zoek uit of de polders die je bij vraag 1 benoemd hebt vallen onder één van deze soort polders. Noteer dit hieronder.

Droogmakerij:

Indijking:

Ontginning:

Anders, namelijk:

Vraag 3: beschrijf de geschiedenis van deze polders:

- *In welk jaar zijn ze gemaakt?*
- *Hoe zijn ze gemaakt? (zijn ze met de hand gemaakt of zijn er machines gebruikt? Wat voor machines waren dit dan?) Beschrijf dit.*
- *Waarom zijn ze gemaakt? Waarvoor werd de polder gebruikt?*
- *Door wie zijn ze gemaakt (wie was er verantwoordelijk voor dat de polder werd gemaakt)?*

Noteer alles in het schema op de volgende bladzijde.

naam polder	wanneer	hoe	waarom	door wie

Vraag 4: hoe groot zijn deze polders?

naam polder	grootte (km ²)

Pak je fiets en neem eens een kijkje bij deze polders.

Vraag 5: wat gebeurt er nu in die polders? Waarvoor worden ze gebruikt? Kies uit onderstaande opties (meerdere mogelijk) en noteer daarachter voorbeelden van wat je ziet.

• landbouw

.....

• veeteelt

.....

• recreatie

.....

• woningbouw

.....

• natuurgebied

.....

• Anders, namelijk

.....

 Maak hier ook foto's van.

Vraag 6: staan er nog molens in deze polders? Vroeger werden deze molens gebruikt om de polder droog te houden, maar nu zijn daar andere oplossingen voor. Vind uit waarvoor de molens die er nu nog staan tegenwoordig worden gebruikt. Waarom staan de molens er nog?

.....

.....

 Ga naar zo'n molen toe en maak er een foto van.

Vraag 7: welke organisatie is er verantwoordelijk voor dat de polders bij jouw school in de buurt droog blijven en dat het landschap van de polder onderhouden wordt (de dijken, de waterwegen, gemalen etc.)?

.....

Interview!

Vraag 8: interview iemand die bij zo'n organisatie werkt. Vraag hem of haar naar het werk dat de organisatie doet. Overleg van tevoren goed welke vragen je hem/haar wilt stellen.

Stel in ieder geval de volgende vragen:

- *wat komt er allemaal kijken bij het onderhoud van het landschap zoals de dijken, de sloten, sluizen, de wegen en vaarwegen? Vraag naar voorbeelden van het soort onderhoud dat moet worden gepleegd.*
- *waarom is het zo belangrijk dat dit onderhoud plaatsvindt?*
- *waarom zie je bij polders hoogteverschillen in het landschap?*
- *hoe worden polders tegenwoordig droog gehouden?*
- *wat is de invloed van het water op het uiterlijk van het landschap? Zal het Nederlandse landschap in de toekomst veranderen onder invloed van water bijvoorbeeld door wateroverlast of juist watertekort? Vraag om voorbeelden.*
- *eerder heb je beschreven wat er allemaal in de polders gebeurt en waarvoor de polders worden gebruikt (vraag 5). Vraag nu aan de medewerker waarom de polders juist voor dit doel worden gebruikt. Heeft water ook invloed op de inrichting of het gebruik van de polder? Of andersom: heeft het gebruik van de polder invloed op het watersysteem dat in de polder gehanteerd wordt?*
- *is het waterpeil in alle polders hetzelfde? Waarom wel/niet? En hoe zit dat met het waterpeil binnen een polder? Is dat in de hele polder hetzelfde? Waarom wel/niet?*

Schrijfruimte voor interview

Schrijfruimte voor interview

Schrijfruimte voor interview

Vraag 9: wat voor werk voeren ze op het moment uit in de polder? Ga daar een kijkje nemen en omschrijf de werkzaamheden (geef in ieder geval 1 voorbeeld) hieronder.

.....

.....

.....

 Maak er ook foto's van.

Vraag 10: je weet nu hoe polders tegenwoordig worden droog gehouden (zie vraag 7, 8 en 9). Ga naar de plek in een polder waar dit gebeurt en maak hier een foto van.

Vraag 11: in het Zuiderzeemuseum heb je een polderlandschap moeten natekenen. Door het beantwoorden van de vorige vragen ben je nog meer te weten gekomen over het polderlandschap. Kies nu een plekje waar je goed uitzicht hebt op één van de polderlandschappen die je bij vraag 1 genoemd hebt. Teken dit stukje landschap na (op de volgende bladzijde). Laat in je tekening duidelijk die onderdelen van het landschap naar voren komen die typisch zijn voor een polderlandschap.

Tekenruimte

Vraag 12: zijn er kunstenaars geweest die zich hebben laten inspireren door dit typisch Nederlandse landschap? Noem drie kunstenaars en laat bij je presentatie voorbeelden zien van hun werk. Kijk goed naar hun werk en beschrijf hier drie aspecten van het Nederlandse landschap waarvan ze vooral onder de indruk waren.

.....
.....
.....
.....

Vraag 13: wat vind jij van dit typisch Nederlandse landschap? Licht je antwoord toe.

.....
.....
.....
.....

Einde

2.2 Handige internetsites voor je onderzoek

Op internet is heel veel te vinden over water, soms zoveel dat het je kan gaan duizelen. Hieronder geven we een aantal tips voor internetsites die interessant zijn voor je onderzoek. Houd er wel rekening mee dat websites soms gewijzigd worden. In dat geval moet je zelf even verder zoeken om de juiste informatie te vinden.

Handige internetsites:

www.hhnk.nl: dit is de website van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier waarop van alles te vinden is over water in Noord-Holland (boven het Noordzeekanaal) en het werk dat een Hoogheemraadschap doet. Zo zijn zij o.a. verantwoordelijk voor waterkwaliteit door het zuiveren van afvalwater, het bedienen van gemalen, het onderhoud van dijken en een deel van de vaarwegen. Dubbelklik op het kopje 'achtergrondinformatie' om hier meer over te weten te komen. Onder dit kopje valt ook het onderwerp 'objecten en gebouwen'. Dit bevat een overzicht van alle gemalen, rioolwaterzuiveringen, molens, sluizen en bruggen in dit deel van Noord-Holland. Je kunt bij 'achtergrondinformatie' ook kiezen voor het onderwerp 'water'. Dan kun je meer lezen over hoe een watersysteem (polders, gemalen, boezems etc.) werkt, over projecten tegen wateroverlast en watertekort en over peilbeheer (regelen van de waterstand).

Kies voor het kopje 'vraag en antwoord', vervolgens 'alles' en dan vind je vrijwel helemaal onderin informatie over wat een hoogheemraadschap of waterschap is en wat nu precies peilbeheer inhoudt. Onder het kopje 'werk in de buurt' kun je zien of er vlakbij jouw school werkzaamheden door het Hoogheemraadschap worden uitgevoerd. En klik je op 'achtergrondinformatie' en vervolgens 'cultuur en historie' dan kun je meer lezen over polders.

Veel leuke en toegankelijke informatie vind je bij het kopje 'jongeren' op de homepage. Hier kun je kiezen voor Plons de Kikker en vervolgens Plonsbieb. Kies voor 'wat is een waterschap' en je komt meer te weten over wat een waterschap doet en de taken van een waterschap (water beheersen, polderwegen onderhouden etc.). Bij 'wat hebben we nodig?', staat van alles over gemalen, sloten en boezems, sluizen en dijken.

www.waterschappen.nl: op deze site kun je onder 'mijn waterschap' het waterschap vinden van het gebied waar jij woont of waar jouw school staat. Ook kun je hier doorklikken naar de websites van alle waterschappen in Nederland.

www.waterschapswijzer.nl: klik op 'wijzer' en je kunt kiezen voor meer informatie over water en landschap. Je kunt ook direct naar 'sitemap' gaan, dan krijg je een overzicht van alle onderwerpen waarover je op deze site meer te weten kunt komen. Hier kun je informatie krijgen over wat een waterschap is en het werk dat zij doen. Een aantal onderwerpen die interessant zijn voor je onderzoek: polders, polders vroeger, natuur op dijken, waterschappen als natuurbeheerders, controleren van dijken kanalen en sloten, zomerdijken, uiterwaarden en winterdijken, hoe werkt ontwatering in een polder, steeds meer water, waterbergingsgebieden etc. etc.

www.waterland.net: Klik op de startpagina op 'Nederland waterland' en je kunt de volgende keuzes maken:

Dubbelklik op 'waterbeheer'. Bij 'nieuw waterbeheer in Nederland' vind je informatie over klimaat, te veel water en droogte.

Bij 'water en problemen' kun je kiezen voor 'te veel water' en vervolgens voor 'veiligheid'. Hier kun je meer lezen over dit probleem en invloed op het landschap (waterberging, ruimte voor de rivier).

Onder 'water en groen' kun je lezen over natuur en milieu en over natuurontwikkeling.

Bij 'water en overheid' kun je kiezen voor 'waterorganisatie' en meer te weten komen over wie verantwoordelijk is voor wat als het gaat om water in Nederland. Je kunt hier ook kiezen voor 'waterbeleid', vervolgens voor 'Nederlands waterbeleid'. Daaronder staat informatie over ruimte voor water en rivier.

Klik op de startpagina op 'waterklas', vervolgens op 'basisonderwijs' en je kunt bij 'waarom heeft Nederland zoveel sloten?' lezen over gemalen, molens en polders.

Op de startpagina kun je ook kiezen voor 'waternieuws' en de laatste berichten lezen over van alles wat met water te maken heeft.

www.nederlandleeftmetwater.nl: website over van alles wat met water te maken heeft.

www.molens.nl: allerlei informatie over de Hollandse molen van de Vereniging tot behoud van Molens in Nederland. Klik op 'links' en 'zoek een molen in de buurt!' om een molen dicht bij school te vinden.

www.rijksoverheid.nl: website van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Klik op 'milieu, ruimte en water' en je vindt informatie over weer en klimaat, droogte, water en veiligheid, ruimte voor de rivier, dijken en waterkeringen.

www.ijselmeer.startpagina.nl: op deze pagina vind je van alles over het IJsselmeer waaronder informatie over polders.

Andere interessante sites:

www.water.nl: kies voor 'informatie', kijk onder watermanagement en je kunt lezen over nieuw waterbeheer en waterbeleid voor de 21ste eeuw.

www.laagholland.nl: website over het gebied tussen Amsterdam, Zaanstad, Alkmaar en Hoorn.

www.rijkswaterstaat.nl: website van deze rijksdienst die verantwoordelijk is voor het nationaal waterbeleid.

www.uvw.nl: website Unie van Waterschappen.

De website van de gemeente en provincie waar je naar school gaat is ook altijd interessant om te bekijken. En door het thema van je onderzoek of trefwoorden die met het thema te maken hebben (molen, gemaal, polder, de naam van een polder bij je school in de buurt) te googlen kom je achter nog meer informatieve links.

